

**ÖSTERSUNDS
KOMMUN**

Kommunala pensionärsrådet protokoll

2019-06-03
Kl. 13:00–15:20

Murklan, Tavelbäcksvägen 2

Plats och tid	Murklan, Tavelbäcksvägen 2, den 3 juni 2019 kl. 13:00-15:20
Paragrafer	§§ 19-24
Beslutande	Lise Hjemgaard Svensson, M, Vård- och omsorgsnämnden Magnus Andersson, C, Miljö- och samhällsnämnden Gertrud Nygren, PRO Inger Könberg, PRO, tjänstgörande för Inger Breil Alvi Berglund, PRO Margareta Halvarsson, SPF Björn von Essen, SPF, tjänstgörande för Margaretha Moe Helleren Christina Bondelid, SKPF Britt Wikman, SKPF Kalle Olsson, Vision
Närvarande ersättare	Anton Waara, S, Vård- och omsorgsnämnden Bo Örjan Försth, PRO Katrinn Wallin, PRO Eivor Hagström, SKPF
Övriga närvarande	Hanna Hirvelä, nämndsekreterare Lars Liljedahl, förvaltningschef Mona Jonsson, ekonomichef, § 20 Börje Hoflin, uppdragschef, § 21 Ulrika Paulsson, handläggare, §§ 21–22 Meta Aringstam, sjuksköterska, § 22 Susanne Hoflin, medicinskt ansvarig sjuksköterska, § 23
Utses att justera	Inger Könberg
Justering	2019-06-26
Underskrifter	
Sekreterare	Hanna Hirvelä
Ordförande	Lise Hjemgaard Svensson
Justerare	Inger Könberg

Justeringen av Kommunala pensionärsrådets protokoll från den 3 juni 2019 har tillkännagivits genom publicering på Östersunds kommuns hemsida.

Förvaringsplats

Vård- och omsorgsförvaltningen

Ärendelista

§ 19_Vård- och omsorgsnämndens föreningsbidrag.....	5
§ 20_Förändring av avgifter för hemtjänst, servicetjänster och hemsjukvård .	6
§ 21_Upphandling av hyresavtal för särskilt boende	10
§ 22_Ändring av beslut om de särskilda boendena på Skogsbruksvägen 131 och 133	13
§ 23_Tandvård för medborgare som har insatser från Vård- och omsorgsnämnden	17
§ 24_Övriga frågor	19

§ 19

Vård- och omsorgsnämndens föreningsbidrag

Vård- och omsorgsnämnden ansvarar för att fördela ut bidrag till föreningar inom nämndens verksamhetsområde. 2019 har det kommit in ansökningar om bidrag från 25 pensionärsföreningar och 27 föreningar för personer med funktionsnedsättning.

Den 29 maj 2019 beslutade Vård- och omsorgsnämnden vilka föreningar som skulle få bidrag, och hur mycket. Föreningarna kan få grundbidrag och verksamhetsbidrag för den verksamhet som de genomförde under 2018. De kan även få extraordinära bidrag för aktiviteter som de genomför 2019.

Extra bidrag till föreningarna – en hälsofrämjande åtgärd

Fördelningen av bidrag har gjorts utifrån de riktlinjer som Vård- och omsorgsnämnden har fastställt. Nämnden beslutade även att betala ut 12 kronor extra per medlem till de föreningar som beviljades bidrag. Undantaget är paraplyorganisationerna Handikappsamverkan Jämtland och PRO Samorganisation Östersund, som inte har några egna medlemmar utan består av flera lokala föreningar.

Totalt kommer Vård- och omsorgsnämnden att betala ut 1 351 742 kronor i föreningsbidrag. Det finns 68 258 kronor kvar i budgeten för 2019 för att nämnden ska kunna bevilja fler ansökningar om extraordinära bidrag som kan komma in under året.

Vård- och omsorgsnämnden ser föreningsbidraget som en hälsofrämjande och förebyggande åtgärd. Föreningslivet bidrar till att Vård- och omsorgsnämndens målgrupper håller sig friskare längre. Både fysiska och sociala aktiviteter är viktiga för människors hälsa och välbefinnande.

§ 20

Förändring av avgifter för hemtjänst, servicetjänster och hemsjukvård

Vård- och omsorgsförvaltningen ser just nu över modellerna för att betala ut ersättning till utförare och ta in avgifter från medborgare. Kommunala pensionärsrådet får en presentation av vilka avgiftsförändringar som Vård- och omsorgsförvaltningen kommer att föreslå för nämnden. Vård- och omsorgsnämnden kommer att fatta beslut om de nya avgifterna vid sitt möte den 19 juni 2019. Sedan ska ärendet vidare till Kommunfullmäktige som fattar det slutgiltiga beslutet.

Mona Jonsson, ekonomichef vid Vård- och omsorgsförvaltningen, berättar om vilka förändringar man vill införa från den 1 januari 2020. Vård- och omsorgsförvaltningen kommer att föreslå 6 förändringar inför 2020:

1. **Införa en avgift för ledsagning** som idag är gratis. Ledsagning är en insats som medborgare kan få beviljat enligt socialtjänstlagen, efter en utredning av en biståndshandläggare. Medborgare kan exempelvis få ledsagning för en promenad eller ett biobesök. Hjälp vid promenader kan man även få inom ramen för ”personlig omvårdnad” enligt socialtjänstlagen, och då får man betala för det. Vård- och omsorgsförvaltningen vill att det ska vara lika för alla och föreslår därför att det ska vara samma avgift för ledsagning som för personlig omvårdnad (vilket är 105 kronor per timme 2019). Avgiften för ledsagning kommer att ingå i den så kallade maxtaxan.

Vad är maxtaxa?

2019 är maxtaxan 2 089 kronor i månaden. Det är den högsta avgift som en medborgare totalt kan betala för servicetjänster, personlig omvårdnad, hemsjukvård och trygghetslarm. Alla betalar dock efter betalningsförmåga. Om en medborgare inte har råd att betala något alls göra den inte det.

2. **Om medborgare som bor tillsammans har ett varsitt GPS-larm ska de betala för alla larmen.** Idag behöver de bara betala för ett larm, trots att de har ett varsitt. Larmet kostar idag 178 kronor per månad.

Ett GPS-larm är ett mobilt trygghetslarm som ser ut som ett armbandsur. Eftersom larmet har en GPS-mottagare kan medborgare använda det även utanför bostaden, till skillnad mot ett vanligt trygghetslarm som bara fungerar i bostaden. Larmet gör att medborgare kan gå ut ensamma samtidigt som de, och deras anhöriga, kan känna sig trygga. Det kan gå ett larm till hemtjänsten eller till en anhörig om medborgaren går utanför ett visst område. Dessutom går det att hitta personer som har gått vilse.

För medborgare som har fått ett GPS-larm som ett hjälpmedel för att klara vardagen (förskrivet av en arbetsterapeut eller fysioterapeut) ska det även fortsättningsvis vara gratis.

3. **Medborgare som flyttar till ett särskilt boende, och har dubbla boendekostnader, ska ha möjlighet att få en lägre omvårdnadsavgift.** En del medborgare har inte hunnit göra sig av med sin tidigare bostad innan de flyttar in till ett särskilt boende. Då bör den enskilde ges en möjlighet att avveckla den tidigare bostaden. Vård- och omsorgsförvaltningen vill börja ta hänsyn till dubbla boendekostnader, efter att den enskilde har ansökt om det på en särskild blankett. En nedsättning av omvårdnadsavgiften ska kunna beviljas som högt i tre månader från och med inflyttningsdatum till det särskilda boendet.
4. **Höja priset för servicetjänster.** Servicetjänster kan exempelvis vara hjälp med städning, tvätt, inköp eller fönsterputsning.

Idag kostar servicetjänster 200 kronor per timme och avgifterna ingår i maxtaxan. Vård- och omsorgsförvaltningen kommer att föreslå att avgiften höjs till 289 kronor per timme 2019. Det är samma pris som Vård- och omsorgsnämnden betalar till de som utför servicetjänster (utförarna). Idag subventionerar alltså nämnden en del av servicetjänsterna.

Vård- och omsorgsnämnden kommer att börja erbjuda medborgare servicetjänster enligt befogenhetslagen från och med september 2019. Idag kan medborgare bara få servicetjänster enligt socialtjänstlagen, och då har en biståndshandläggare först gjort en utredning och sedan beviljat insatsen.

Från och med september kommer medborgare att kunna få servicetjänster enligt befogenhetslagen, och då behövs det ingen utredning och inget beslut. Kravet är att medborgaren ska vara över 80 år och bo i Östersunds kommun. Då har man rätt till 8 timmar servicetjänster per månad och hushåll. Det kommer att bli samma avgifter för servicetjänsterna, oavsett enligt vilket lagrum en medborgare har fått insatsen. Avgiften ingår i maxtaxan.

- 5. Börja beräkna avgifterna på innevarande års inkomster.** Idag beräknar Vård- och omsorgsförvaltningen alla avgifter på medborgarnas inkomster två år bakåt i tiden. Anledningen är att man har utgått från uppgifter om taxerade inkomster som förvaltningen har hämtat från Skatteverket. Nu vill förvaltningen att medborgarna själva ska börja skicka in sina inkomstuppgifter för innevarande år. Det är alltså inkomster som medborgaren antas få under de närmaste tolv månaderna, fördelat med lika belopp per månad. Det är så de flesta kommuner i Sverige gör idag.

Om en medborgare avstår från att lämna uppgifter om inkomst och förmögenhet inom 14 dagar ska det förslagsvis inte göras någon prövning av förbehållsbelopp, utan medborgaren får betala full avgift upp till maxtaxan.

Vård- och omsorgsförvaltningen kommer att föreslå att medborgare inte längre ska få göra avdrag för avgiften som de betalar till Svenska kyrkan. Den avgiften ses som avgiften till vilken förening som helst, och alla medborgare ska behandlas lika oavsett vilken tro man har.

- 6. Rättelser av fel avgifter.** Om Vård- och omsorgsförvaltningen gör fel, och en medborgare får betala för mycket, vill förvaltningen kunna betala tillbaka retroaktivt. Så gör förvaltningen redan idag, men det finns inte nerskrivet någonstans.

Vård- och omsorgsförvaltningen vill även kunna kräva tillbaka pengar av medborgare som har betalat för lite för att de lämnat in felaktiga uppgifter. Förvaltningen ser just över hur lång tillbaka i tiden man kan kräva tillbaka pengar för.

§ 21

Upphandling av hyresavtal för särskilt boende

Enligt Vård- och omsorgsnämndens program för bostadsplanering behöver det byggas cirka 300 lägenheter i särskilda boenden under de närmaste tio åren (till 2028). För att klara det kommer Vård- och omsorgsnämnden bland annat att hyra ett objekt (hus) anpassat för särskilt boende.

Vård och omsorgsnämnden har precis upphandlat ett hyresavtal. Den 29 maj 2019 tilldelades Svenska Vårdfastigheter AB uppdraget att hyra ut bostäder avsedda för särskilt boende till nämnden. Deras anbud var det ekonomiskt mest fördelaktiga.

Nu behöver Kommunfullmäktige godkänna förslaget till hyreskontrakt, men själva upphandlingen är klar. Hyresavtalet är på 20 år, med möjlig till förlängning med 5 år i taget. Kommunfullmäktige kommer att fatta beslut i ärendet den 20 juni 2019.

Det vinnande anbudet

Svenska Vårdfastigheter kommer att bygga ett särskilt boende på Bangårdsgatan på Storsjö Strand, bredvid biltvätten. Tidigast i april 2022 kan boendet vara på plats och klart för inflyttning. Vård- och omsorgsnämnden ville att boendet skulle byggas inom Östersunds centralort, där det bor många äldre.

Vård- och omsorgsnämnden har sett till att skötseln av själva huset och trädgården ingår i hyresavtalet. På så vis ska vårdpersonalen som jobbar där kunna fokusera på vårduppgifter istället för att exempelvis skotta snö och rensa rabatter.

Det är högt ställda krav på Svenska Vårdfastigheter som ska bygga och sköta huset. Lägenheterna i boendet på Bangårdsgatan kommer att bli billigare än lägenheterna i boendena på Skogsbruksvägen och Fältvägen, trots att det ingår många fler saker i hyran. I det upphandlade objektet är lägenhetsytan mindre men det har kommit till nya krav och kvalitéer, bland annat:

- En centralt belägen fastighet
- Reservkraft
- Nödvatten
- Laddningsstolpar för elbilar
- Sopsug
- Högre krav på val av material
- Övernattningsrum för närstående
- Högre krav på hyresvärdens ansvar för drift och underhåll

Sammanträdesdatum
2019-06-03

Boendet kommer att innehålla 80 lägenheter på 32 kvadratmeter. Temat för boendet blir skogen, staden och fjället. Byggnaden kommer att bestå av tre huskroppar som möts i en U-form. Byggnaden trappas ner från fem till tre våningar efter solens rörelse, för att åstadkomma en solig innergård och ett karaktärsfullt intryck från gatan. Så här skriver Svenska Vårdfastigheter själva om gestaltningen av byggnaden:

”Då Östersund är samisk förvaltningskommun vill vi skapa en regionalt anknuten arkitektur där stadsmässig och småskalighet sammanvävs i material och detalj som refererar till både staden och fjället.

Lägenheterna vänder sig utåt och gemensamma ytor som allrum och kök vänder sig mot innergården med den storslagna utsikten mot Storsjön och Frösön. Det är denna fantastiska vy som har låtit inspirera till byggnadens gestaltning.

Byggnadsvolymerna trappar upp sig likt fjälltoppar, klädda av träpaneler av underhållsfria värmebehandlade furu som på ett lekfullt sätt skapar ett grafiskt mönster av Storsjön och dess fjäll i fonden.”

Sammanträdesdatum
2019-06-03

Ytterligare behov av särskilda boenden

2018 gjorde Vård- och omsorgsnämnden klar en förstudie kring två hus med 200 lägenheter för särskilt boende på Sollidenområdet. Kommunfullmäktige valde att inte prioritera bygget av husen i investeringsbudgeten, och därför kan de inte byggas. Vård- och omsorgsnämnden håller nu på att ta fram en plan för hur nämnden ska kunna tillgodose behovet av särskilt boende de kommande åren 10 åren.

§ 22

Ändring av beslut om de särskilda boendena på Skogsbruksvägen 131 och 133

I april 2017 beslutade Vård- och omsorgsnämnden att det skulle startas en avdelning på Skogsbruksvägen som var anpassad för medborgare med demenssjukdom som är mycket oroliga och utåtagerande. Samtidigt beslutade nämnden att de två särskilda boendena på Skogsbruksvägen skulle byggas ihop och slås ihop till en enhet.

Vård- och omsorgsförvaltningen hade inte tagit fram något beslutsunderlag inför nämndens beslut i april 2017. Nämnden har nu fått en beskrivning av erfarenheter från tidigare verksamheter av liknande karaktär, nuläge i kommunen, etiska och teoretiska grunder, arbetsmetoder, kompetens, evidens, ekonomi och lokalförutsättningar. Vård- och omsorgsnämndens presidium har efter detta gett förvaltningen i uppdrag att ta fram ett förslag till nytt beslut till nämndens möte den 19 juni 2019.

Därför kommer nämnden inte längre att bygga ihop husen och slå ihop enheterna

Vård- och omsorgsförvaltningen har gjort en förstudie för att ta reda på vad det skulle kosta att bygga ihop de särskilda boendena på Skogsbruksvägen. Det skulle kosta minst 15 miljoner och det skulle inte ge verksamheten något mervärde. Verksamheten i varje hus är så omfattande att det inte är lämpligt att slå ihop de två enheterna.

De särskilda boendena Skogsbruksvägen 131 och 133 i Torvalla.

Därför kommer nämnden inte längre att utveckla någon avdelning särskilt anpassad för medborgare som har en demenssjukdom

De senaste årtiondena har Vård- och omsorgsnämnden haft flera olika typer av boendeenheter för personer med demenssjukdom och beteendemässiga och psykiska symtom. Vård- och omsorgsnämnden har avvecklat dessa då de inte har fungerat bra. Det beror på att:

- det inte har blivit en jämlik vård och omsorg,
- personer som saknat demensdiagnos men uppvisat beteendemässiga och/eller psykiska symtom inte har fått tillgång till den särskilt anpassade enheten,
- den särskilt anpassade enheten har varit en mycket orolig boende- och arbetsmiljö,
- det har varit brist på lägenheter på den särskilt anpassade enheten när det har funnits behov, och lägenheter har stått tomma vid låg efterfrågan,
- det har lett till oro och otrygghet för den enskilde och närstående att inte veta var den enskilde ska bo (beroende på hur den mår och var den befinner sig i sitt sjukdomstillstånd),
- det har varit stora kostnader låsta till en enhet.

Vård- och omsorgsnämnden satsar idag på att möta individers specifika behov med ett individuellt anpassat stöd, oavsett var de bor, och det vill man fortsätta med.

Vård- och omsorgsnämnden ska ha en jämlik vård och omsorg på samtliga särskilda boenden. Resurserna och kompetensen ska finnas vid de enheter där det bor personer som för tillfället är som mest sårbara i sin demenssjukdom, annan hjärnskada eller fysiska och psykiska sjukdom, som leder till omfattande beteendemässiga och psykiska symtom.

Fakta om särskilt boende i Östersunds kommun

Kommunala pensionärsrådet får information om hur vården och omsorgen har utvecklats de senaste decennierna. De får även information om hur de ser ut på de särskilda boendena idag:

- Cirka 615 personer bor i särskilt boende. En tredjedel av dem är under 80 år och cirka 10 personer är under 65 år.
- 78 procent av de som bor i särskilt boende har någon form och grad av kognitiv svikt, och hälften av dessa har inte en demensdiagnos.
- 9 av 10 personer med demens eller demensliknande symtom har någon gång under sjukdomsförloppet beteendemässiga och/eller psykiska symtom. Symtomen kan exempelvis vara aggressivitet, oro, apati, hallucinationer eller sömnstörningar.

- Under perioder finns det ett fåtal personer inom särskilt boende (ungefär 2–3 personer samtidigt) som har ett mycket utåtagerande beteende.
- Hälften av de som bor i särskilt boende har både demens/demensliknande symtom och fysiska funktionsnedsättningar.

Arbetsmetoder på särskilda boenden i Östersunds kommun

Personalen arbetar personcentrerat och utifrån arbetsmetoden individens behov i centrum (IBIC). Det innebär att medborgaren och dennes behov står i fokus, inte diagnoserna.

Personalen arbetar utifrån den nationella värdegrunden för äldre samt Vård- och omsorgsnämndens värdighetsgaranti och bemötandepolicy. På boendet kartlägger personalen den enskildes behov, upprättar hälsoplaner, genomförandeplaner, bemötandeplaner och mål tillsammans med medborgaren och eventuellt dennes närstående.

I de fall medborgaren uppvisar beteendemässiga och psykiska symtom ska personalen på boendet kartlägga detta och registrera det i det nationella kvalitetsregistret BPSD (Beteendemässiga och Psykiska Symtom vid Demens). Registret syftar till att kvalitetssäkra vården av personer med demenssjukdom och det stöds av Sveriges Kommuner och Landsting. Med hjälp av en skattningsskala tittar personalen på tänkbara orsaker till symtomen innan de tittar på tänkbara åtgärder.

Erfarenheter från demensboenden i andra kommuner

Luleå kommun har ett demensboende som heter Midskogen och som Vård- och omsorgsnämnden har besökt. Midskogens boende har inget som Östersunds kommuns särskilda boenden inte har, förutom att de har satsat på extra mycket utbildning för personalen som jobbar där.

Östersunds kommun vill satsa på utbildning för all personal på särskilda boenden. Personalen ska ha samma kompetens oavsett om de jobbar för Östersunds kommun eller ett privat företag.

Vid sitt möte den 19 juni 2019 kommer Vård- och omsorgsnämnden troligtvis att ge förvaltningen i uppdrag att se över kraven på generell och specifik kompetens hos all personal som arbetar inom särskilt boende. Detta för att på ett ännu bättre sätt än idag kunna möta varje enskild individs behov, oavsett diagnos.

Gävle kommun har haft ett boende likt Midskogen i Luleå. Men sedan man började jobba mer med BPSD-registret där finns det inte längre någon kö till det boendet. Det är ingen som har behov av att bo där längre.

Bjud in någon från kommunens demensteam

Föreningar kan bjuda in Meta Aringstam, eller någon annan på kommunens demensteam, för att prata om demens på något av föreningens möten.

§ 23

Tandvård för medborgare som har insatser från Vård- och omsorgsnämnden

Region Jämtland Härjedalen har sedan 1999 ett lagstadgat ansvar att tillhandahålla uppsökande verksamhet och nödvändig tandvård till vissa äldre, sjuka och funktionshindrade personer. Det är personer som har omfattande vård- och omsorgsinsatser som har rätt till uppsökande verksamhet och nödvändig tandvård. Den uppsökande verksamheten består av en gratis munhälsobedömning.

Regionen ansvarar för att den uppsökande verksamheten och nödvändig tandvård erbjuds alla som enligt tandvårdslagen och tandvårdsförordningen omfattas av stödet.

Kommunens ansvar

Kommunen ansvarar för att identifiera de personer som ingår i personkretsen och överlämna erbjudande om munhälsobedömning till dessa medborgare. Kommunen ansvarar även för att skriva intyg om nödvändig tandvård till folktandvården så att medborgare får det stöd som de har rätt till.

Hos kommunen är det en distriktssköterska eller sjuksköterska som utfärdar intyg om uppsökande tandvård och/eller nödvändig tandvård och skickar det till regionen. LSS-handläggare utfärdar intyg till personer som omfattas av insatser enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade.

Det finns en kontaktperson för uppsökande tandvård vid alla särskilda boenden och hemtjänstområden. De ansvarar för att planera besök för munhälsobedömningar tillsammans med Region Jämtland Härjedalen. De ska också se till att vård- och omsorgspersonal finns med hos medborgarna vid de tillfällen då munhälsobedömningar görs.

Utbildning i grundläggande munhälsa

Kommunen har en medicinskt ansvarig sjuksköterska (MAS) som är övergripande kontaktperson gentemot regionen kring uppsökande tandvård. Kommunens kontaktperson ansvarar för att planera utbildning till berörd personal inom kommunen, och för att informera personalen om den uppsökande verksamheten.

Folktandvården erbjuder kommunens personal grundläggande utbildning i munhälsa varje år. Det är viktigt att personalen har en grundläggande utbildning, men det är alldeles för få som har gått utbildningen.

Munhälsobedömningar på särskilda boenden

Personalen på särskilda boenden gör en bedömning av munhälsan hos alla medborgare som flyttar in. Sedan ska det göras regelbundna munhälsobedömningar. 2018 var det 35 procent av de som bodde på särskilt boende som folktandvården bedömde hade en dålig munhälsa. Det ser lite bättre ut jämfört med 2014 då det var 46 procent som bedömdes ha en dålig munhälsa.

§ 24

Övriga frågor

Svar på remiss om en strategi för ett inkluderande samhälle

Kommunala pensionärsrådet har blivit erbjuden att lämna synpunkter på kommunens strategi för ett inkluderande samhälle genom ”Design för alla”. Det är Kommunstyrelsens utvecklingsutskott som har uppdaterat strategin och skickat ut den på remiss. De vill ha pensionärsrådets svar senast den 30 september 2019.

Pensionärsrådet kommer överens om att föreningarna i rådet pratar ihop sig och skickar ett gemensamt svar på remissen efter sommaren.

Strategin, som kallas för ”Ett Östersund för alla”, hjälper kommunen att leva upp till Förenta nationernas konvention om mänskliga rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Att arbeta med tillgänglighetsfrågor höjer kvaliteten i samhället för alla och är inte bara kopplat till personer med funktionsnedsättning.

Syftet med ”Ett Östersund för alla” är att bidra till en kommun utan hinder där alla känner sig välkomna, delaktiga och behandlas på lika villkor. Strategin ska vara ett stöd för att personer som planerar, bygger och utför verksamhet att ta bort hinder och undvika att skapa nya.